

**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.07.31 № 01/602
танай _____-ны № _____-т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН
ШИНЭ-ИДЭР СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНЫ ДАРГА
М.БАТ-ЭРДЭНЭ ТАНАА

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх
дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Монгол Ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Монгол Ардын намын хорооны ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлага болон холбогдох хууль, тогтоомжид тус тус нийцсэн байна.

Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Монгол Ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр (.4. хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Монгол Ардын намын хороонд.

Хувийг: Хөвсгөл аймгийн Шинэ-Идэр сумын Сонгуулийн хороонд.

Хавсралт 4. хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР

**МОНГОЛ
АРДЫН НАМ**

ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО
БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖЛИЙН РЕФОРМ

2024-2028 ОН

ШИНЭ-ИДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ШИНЭ-ИДЭР
2024 он

2024 ОНЫ ШИНЭ-ИДЭР СУМЫН ИТХ-ЫН СОНГУУЛЬД
МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ДЭВШҮҮЛЖ БУЙ
“ХҮН ТӨВТЭЙ ХӨГЖЛИЙН ХӨТӨЛБӨР”

Үндэслэл:

- Намын гишүүд дэмжигчдийн өдөрлөгөөс ирүүлсэн санал
- “Алсын хараа 2050” МОНГОЛ Улсын урт хугацааны хөгжлийн хөтөлбөр
- “ХӨГЖСӨН ХӨВСГӨЛ-2030” хөтөлбөр
- Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны УИХ-ын сонгуульд МАН-аас дэвшүүлсэн “Шинэ сэргэлтийн бодлого бүсчилсэн хөгжлийн реформ” мөрийн хөтөлбөр
- **МОНГОЛ УЛСЫН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ-2030**
- Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль
- Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль

**Уриа: ТУУШТАЙ СОНГОЛТ
ТУХЛАГ АМЬДРАЛ**

Зорилго: Хүн төвтэй, хүний эрхийг дээдэлсэн, иргэдийн хангалуун амьдрах, аж ахуйн нэгжийн хөгжих боломжийг дэмжсэн ХӨГЖЛИЙН хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

**Үр дүн: АМЬДРАЛЫН ЧАНАР
АЯ ТУХТАЙ АМЬДРАЛ
АЮУЛГҮЙ ОРЧИН**

Нэг: ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

1.1 Хүүхэд бидний – ИРЭЭДҮЙ, ЗАЛУУС БИДНИЙ ИТГЭЛ

1.1.1 Зуны цэцэрлэг, Хүүхэд харах үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж үргэлжлэх хугацааг уртасган, чанарыг сайжруулахад иргэд, хувийн хэвшлийг дэмжиж ажиллана.

1.1.2 ЕБС-иудын Эрүүл мэнд, биеийн тамир, спортын “**ГАДНА ЦОГЦОЛБОР ТАЛБАЙ**”-г шинэчлэн стандартын дагуу бүрэн тохижуулна.

1.1.3 Хүүхэд залуучуудын паркийг үе шаттайгаар бүрэн шинэчилнэ.

1.2 Эмэгтэйчүүд бидний -ТҮШИГ

1.2.1 Эмэгтэйчүүдийн үүсгэл санаачлагын клуб, холбоо ТББ-уудийг бодлогоор дэмжинэ.

1.2.2 Жижиг дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих зээл бусад төсөл хөтөлбөрүүдээс санхүүждэг зээл тусламжийн тодорхой хувийг ганц бие, өрх толгойлсон эмэгтэйчүүдийг дэмжихэд чиглүүлнэ.

1.3 Ахмадууд бидний - БАХАРХАЛ

1.3.1 Ахмадууд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх, сэргээн засаж чийрэгжүүлэх төвийн үйл ажиллагааны чанар хүртээмжийг сайжруулна.

1.4 “Баялаг бүтээгчид бидний – ХӨГЖИЛ

Баялаг бүтээгчдээ дэмжих:

1.4.1 “Баялаг Бүтээгч” хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

1.4.2 Төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмжийг бүх түвшинд нэмэгдүүлж авилга, хүнд суртлаас ангид, иргэдийн сэтгэлд хүрсэн үйлчилгээг бий болгоно.

1.4.3 Төрийн болон төсөл хөтөлбөрийн эх үүсвэрээр хөнгөлөлтэй зээл, тусламжинд хамруулна.

00000000002

1.5 Малчидаа дэмжих:

1.5.1 “Залуу Малчин, ” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, хөдөөгийн залуусаа дэмжинэ.

1.5.2 Малын гаралтай түүхий эдээр ахуйн түвшинд үйлдвэрлэл эрхлэх төсөл хөтөлбөрийг дэмжинэ.

1.5.3 Малдын хоршоо нөхөрлөлүүдийг чадавхжуулан үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлэн төсөл хөтөлбөрт хамруулна.

1.5.4 Төмс хүнсний ногоо тарих талбай, усан хангамж, хүлэмж, зоорьтой болоход сумаас дэмжих замаар төмс хүнсний ногоогоор сумын хэрэгцээний тодорхой хувийг хангана.

Хоёр: ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИНЫ ХӨГЖИЛ

2.1 Ая тухтай орчин - НОГООН ХӨГЖИЛ

2.1.1 “Хашаандаа тохилог сайхан амьдарцгаая” хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх, МОД ТАРИАЛАХ /

2.2 Аж төрөхөд таатай - ДЭД БҮТЦИЙН ХӨГЖИЛ

2.2.1 Хувийн хэвшлийн оролцоотой орон сууц, хаус хороолол барих асуудлыг дэмжинэ.

2.2.2 Сумын төвийн төв замыг хатуу хучилттай болгоно.

2.2.3 Босоо тэнхлэгийн аялал жуучлалын хатуу хучилттай автозамыг шинээр бариж эхлэнэ. /Мөрөн- Шинэ-Идэр -Жаргалант -Архангайн тариат

ГУРАВ: ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

3.1 “Эрүүл Монгол хүн” эрүүл мэндийн үйлчилгээ:

3.1.1 “Иргэн-эрүүл мэндийн” явуулын тусламж үйлчилгээний бий болгож, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг иргэдэд ойртуулан чанаржуулна.

3.2 Оюунлаг Хөвсгөлчүүд - Боловсрол, Соёлын үйлчилгээ.

3.2.1 Гадаад хэлний сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг сайжруулан аялал жуулчлалтай холбож хөгжүүлнэ.

3.2.2 Нийтийн номын санг цахим хэлбэрт шилжүүлж, орчин үеийн шаардлагад нийцүүлэн хөгжүүлж, хүний нөөцийг чадавхжуулна.

• 3.2.3 350 хүний суудалтай Соёлын төв шинээр барих асуудлыг шийдвэрлэнэ.

• 3.2.4 Соёлын аялал жуулчлал, соёлын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.

3.3 Зорилтод бүлэгт чиглэсэн нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих чиглэлээр .

3.3.1 Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлж, чанар хүртээмжийг сайжруулан олон талт үйлчилгээг хувийн хэвшил, иргэний нийгмийн байгууллагын оролцоотойгоор хэрэгжүүлэх аргыг боловсронгуй болгож дэмжинэ.

3.3.2 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөгжлийн төвд суралцах эрхийг хангаж, ажилд ороход нь дэмжлэг үзүүлнэ.

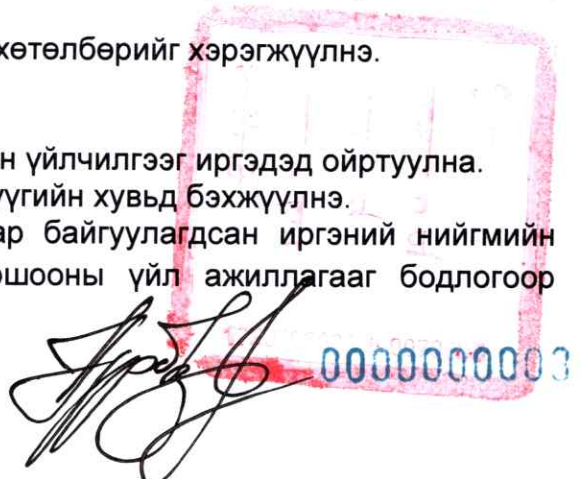
3.3.3 “Ажилтай иргэн - Амьжиргаатай өрх” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

3.4 ИРГЭДИЙН ОРОЛЦОО:

3.4.1 Багийн төвийг ажиллуулан төрийн үйлчилгээг иргэдэд ойртуулна.

3.4.2 Багийг хүний нөөц, хөрөнгө санхүүгийн хувьд бэхжүүлнэ.

3.4.3 Иргэнийхээ үүсгэл санаачлагаар байгуулагдсан иргэний нийгмийн байгууллага, холбоо, нөхөрлөл, хоршооны үйл ажиллагааг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

0000000003

ДӨРӨВ:ХӨГЖИЛД ХӨТӨЛСӨН ҮЙЛДВЭРЖИЛТ

4.1 Үйлдвэржилт –ХӨГЖЛИЙН БОЛОМЖ

4.1.1 Орон нутгийн түүхий эдийг ашиглан нэмүү өртөг шингээж импортыг оролсон экспортод чиглэсэн эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ

4.1.2 “Ахуйн үйлчилгээг хөгжүүлэх” сумын хөтөлбөрийг шинэчлэн, хэрэгжилтийг хангана

4.1.3 Үйлдвэр эрхлэгчдийг хөнгөлттэй зээлээр дэмжинэ.

4.2 Аялал жуулчлал- ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

4.2.1 Аялал жуулчлалын гол чиглэлийн зам дагуу ариун цэврийн байгууламж, түр буудаллах, алжаал тайлах цэгүүдийг барьж байгуулан нутгийн иргэдийг ажлын байраар хангах ажлын хувийн хэвшлийн оролцоотой хэрэгжүүлнэ.

4.3 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл- ХӨГЖЛИЙН ТУЛГУУР

4.3.1 Малчдын нэгдэх, хорших үйл ажиллагааг дэмжин “ШИНЭ ХОРШОО” хөдөлгөөнийг өрнүүлж, хоршооллыг дэмжинэ.

4.3.2 Төмс, хүнсний ногооны хангалтыг 30 хувьд хүргэнэ

ШИНЭ-ИДЭР СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМ

0000000004